

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова
(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра _____ нової та новітньої історії _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
проф. Хмарський В. М.

— 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**УСНОІСТОРИЧНІ ПРОЕКТИ
В ДОСЛІДЖЕННЯХ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ**

_____ (назва навчальної дисципліни)
Рівень вищої освіти _____ третій (освітньо-науковий)
Спеціальність _____ 032 Історія та археологія _____
(код і назва спеціальності)
Інститут/факультет _____ історичний _____
(назва інституту, факультету)

2017 – 2019

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
«Усноісторичні проекти в дослідженнях новітньої історії» .
(назва навчальної дисципліни)

Розробники: П.І. Барвінська, д.і.н, доцент, професор кафедри нової та новітньої історії.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол № 15 від "12" серпня 2017 р.

Завідувач кафедри

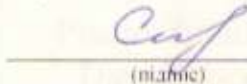

(підпис)

(Дьомін О.Б.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) історичного факультету/інституту

Протокол № 11 від "26" серпня 2017 р.

Голова НМК

(підпис)

(Синявська О. О.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 15 від "14" червня 2018 р.

Завідувач кафедри

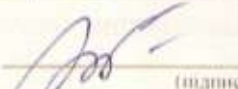

(підпис)

(Дьомін О.Б.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 12 від "11" червня 2019 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Дьомін О.Б.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 1 змістових модулів – 1 ІНДЗ* – інтрев'ю (вид завдання)	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>032 Історія та археологія</u> (код і назва) Спеціалізація: _____ (назва) Рівень вищої освіти: <u>Третій (освітньо-науковий)</u>	За вибором студента	
		Рік підготовки:	
		2-й	-й
		Семестр	
		3-й	-й
		Лекції	
		8 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		82 год.	год.
у т.ч. ІНДЗ*: - 42 год.			
Форма підсумкового контролю: залік			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в тому, щоб ознайомити аспірантів з теоретичними напрацюваннями усноісторичних дослідження з новітньої історії та забезпечити опанування практичними навичками створення усноісторичних джерел та їх використанням у науковій діяльності.

Завдання навчити аспірантів використовувати методики усної історії в науково-дослідній роботі

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) *фахових загальних (КФЗ)*: здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики (КФЗ.01); здатність застосовувати на практиці класичні та новітні методи наукових досліджень, моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів та методик дослідження (КФЗ.04);

в) *спеціальних фахових (КФС)*: здатність орієнтуватися в головних поняттях та термінах історичної науки та критично оцінювати їх (КФС.02); оволодіти методами роботи з усноісторичними джерелами (КФС.09).

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: предметну область та професію; розвиток та визначати місце основних теоретичних концепцій, які дозволяють поглибити термінологічний та понятійний апарати історика; основні методологічні принципи і категорії усної історії, її розвиток як наукової дисципліни; різні напрями і жанри усної історії; діяльність наукових закладів та окремих учених; переваги та труднощі збирання усних історичних традицій; зростання ролі усної історії в сучасному світі.

вміти: аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало дослідженні питання; формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері; визначати методологічні принципи та методи історичного та археологічного дослідження в залежності від об'єкту та предмету, використовуючи міждисциплінарні підходи; орієнтуватись в основних напрямках усно історичних студій з новітньої історії, методи роботи з усноісторичними джерелами; проводити наукову матеріально-технічну та організаційну підготовку до збирання усних джерел; складати програму роботи, обрати респондентів, проводити підготовку їх до опитування; записувати інтерв'ю, розшифрування звукозапис, архівувати зібраний матеріал.

3.Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Усноісторичні проекти в дослідженнях новітньої історії

Тема 1. Вступ. Предмет і зміст курсу. Огляд літератури.

Постановка проблеми. Усна історія як наукове і суспільне явище сучасності. Інституціоналізація усної історії як окремої галузі історичної науки. Термінологічна плутанина. Огляд літератури. Енциклопедичні видання. Міждисциплінарні дослідження. Довідники, антології, журнали. Наукові центри і товариства. Інтернет-ресурси.

Тема 2 . Усна історія як історія сучасності

Науково-інформаційні та соціально – культурні передумови розвитку звукової документалістики. Теорії сучасних учених про роль слова в філософії та культурі. Характерні риси аудіовізуальної документалістики. Індивідуальна та колективна пам'ять. Основні жанри усної історії. Створення архівів звукозаписів.

Тема 3. Дослідницькі проекти з усної історії.

Усноісторичні проекти в західній біографістиці. Тематичні проекти з усної історії в дослідженнях новітньої історії України (Голодомор, греко-католицька церква, Друга світова війна, Майдан, війна на Сході України). Тематичні проекти в дослідженнях всесвітньої історії (історія науки, освіти, повсякденність, неформальні об'єднання, розпад Радянського Союзу та ін.) .

Тема 4. Методика збирання, зберігання та використання усних джерел

Вітчизняний і зарубіжний досвід збирання історичних спогадів. Основний об'єкт і сюжет звукозаписів. Підготовка до польової роботи. Анкетування. Програми-запитальники, методика їх підготовки. Організація інтерв'ю. Правила роботи з інформаторами. Деонтологія опитування, оформлення і зберігання польових матеріалів. Робота в архіві звукозаписів. Публікація аудіо-джерел. Систематизація, критичний аналіз та інтерпретація усних історичних джерел.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	с.р.		л	п/с	Лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Усноісторичні проекти в дослідженнях новітньої історії											
Тема 1. <u>Вступ. Предмет і зміст курсу. Огляд літератури.</u>	10	2				10					
Тема 2. <u>Усна історія як історія сучасності</u>	12	2				10					
Тема 3. <u>Дослідницькі проекти з усної історії</u>	14	2				10					
Тема 4. <u>Методика збирання, зберігання та використання усних джерел</u>	54	2				10					
Разом за змістовим модулем 1	90	8				40					
ІНДЗ	42		-	-		42		-	-	-	
Усього годин	90	8				82					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття програмою не передбаченні.

6. Теми практичних занять

Практичні заняття програмою не передбаченні

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття програмою не передбаченні

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/види завдань	Кількість годин
1	Предмет і зміст курсу. Огляд літератури...	10
2	Усна історія як історія сучасності	10
3	Дослідницькі проекти з усної історії	10
4	Методика збирання, зберігання та використання усних джерел	10
	Разом	

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Кожен студент має провести звукозапис двох (тематичне/біографічне) інтерв'ю (мінімум 45хв. звучання), транскрибувати, заархівувати та зробити їх аналіз-презентацію згідно з методикою проведення таких операцій (обсяг часу – 42 год. всю роботу).

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються 2 методи: проблемний і наочно-практичний. Перший полягає в тому, що викладач ставить проблему (під час вивчення теоретичних питань), формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають співучасниками наукового пошуку. Під час вивчення 2-го змістовного модуля використовується наочно-практичний метод, коли студенти під керівництвом викладача та за його допомогою виконують певні практичні операції по організації звукозаписів, їх програмному забезпеченню, інформаторів тощо.

11. Методи контролю

Залік виставляється на основі виконання і презентації індивідуального навчання та усних відповідей на теоретичні питання для підсумкового контролю

12. Питання для підсумкового контролю

1. Охарактеризувати першу і другу парадигму розвитку усної історії
2. Охарактеризувати третю і четверту парадигми в розвитку усної історії
3. Охарактеризувати процеси міжнародної інституалізації усної історії
4. Інституалізація усної історії в Україні
5. Інституалізація усної історії в країнах Західної Європи.
6. Інституалізація усної історії в країнах пострадянського простору
7. Усноісторичні проекти і вивчення Другої світової війни.
8. Усноісторичні проекти і вивчення повсякденності.
9. Усноісторичні проекти в дослідженнях історії країн Західної Європи.
10. Усноісторичні проекти в дослідженнях історії країн пострадянського простору
11. Усноісторичні проекти в дослідженнях історії України
12. Охарактеризувати вимоги до організації інтерв'ю
13. Охарактеризувати вимоги до проведення інтерв'ю
14. Правила транскрибування та архівування усно історичних джерел
15. Методики роботи з усно історичними джерелами.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль №1				Модульний контроль I в т.ч. ІНДЗ	
T1	T2	T3	T4		100
10	10	10	10	60	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
85-89	B	добре	

75-84	C	задовільно	зараховано
70-74	D		
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма
2. Урсу Д.П. Методологические проблемы устной истории // Источниковедение отечественной истории. – М., 1989.

15. Рекомендована література

Основна

1. Глушко М.С. Методика польового етнографічного дослідження. Навч. Посібник. – Львів, 2008.
2. Кодекс интервьюера / Составил Д.П. Урсу// Проблемы устной истории и современность. Материалы III науч. конференции Российской ассоциации устной истории. – Калининград, 1992.
3. Томсон Алістер Чотири зміни парадигм в усній історії. Електронний ресурс. Режим доступу: https://keui.files.wordpress.com/2010/12/02_thomson.pdf
4. Томпсон П. Голос прошлого. Устная история / П. Томпсон. - М.: Изд-во «Весь мир», 2003. - 368 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://urokiistorii.ru/day/theory/2010/11/pol-tompson-golos-proshlogo-ustnaya-istoriya>
5. У пошуках власного голосу: Усна історія як теорія, метод та джерело. Зб. наук. ст. – Харків, 2010.
6. Урсу Д.П. Методологические проблемы устной истории // Источниковедение отечественной истории. – М., 1989.
7. Урсу Д.П. Устная история как история современности// Тезисы Всесоюз. конференции «Перестройка исторического образования» - Днепропетровск, 1990.
8. Усна історія в сучасних соціал-гуманітар. студіях: теорія і практика дослідження. – Харків, 2008.
9. Усна історія: теорія та практика. – Запоріжжя, 2008.

Додаткова

1. Веселова О. Усна історія як джерело у вивченні геноциду українського народу голодом 1932-1933 років. Електронний ресурс. Режим доступу: http://history.org.ua/JournALL/kraj/kraj_2009_3/37.pdf
2. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. - 2012. - Вип. 111.(Спеціальний випуск присвячений усноісторичним дослідженням) - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ist_2012_111
3. Мельникова Е. «Однажды, в студеную зимнюю пору...». Идеальное детство в устной биографии// Неприкосновенный запас. – 2010. - №5. – С 139 – 157.
4. Ноэль Э. Массовые опросы: Введение в методику демоскопии. – М.,1978.
5. Невигадані: Усні історії остарбайтерів. – Х., 2004.
6. Принс Г. Усна історія // Нові перспективи історіописання/ За ред. П. Берка. – К., 2004.

7. Світленко С. І. Наукознавчий та історико-краєзнавчий проект "Усна історія Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара": досвід і перспективи дослідження [Електронний ресурс] / С. І. Світленко // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження. - 2012-2013. - Вип. 11. - С. 131-142. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prikd_2012-2013_11_20
8. Україна модерна. - 2007. - № 11 – Спеціальний випуск присвячений дослідженням в модальності усної історії.
9. Урсу Д.П. Устные источники по истории Западной Африки// Совет. этнография. – 1976. – №6. – С. 136 – 141.
10. Усна жіноча історія. Повернення: Історіографія сільських жінок в контексті суспільно-історичних факторів радян. і перехідного періодів. – К., 2003.
11. Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За ред. В. Кравченка, Г. Грінченко. – Харків, 2008.
12. Усна історія (не)подоланого минулого: подія — наратив — інтерпретація: Матеріали міжнар. наук. конф., [м. Одеса] 8–11 жовтня 2015 р. / [Упоряд. Г. Грінченко]. — Харків, 2016. — 216 с. Режим доступу: http://oralhistory.com.ua/assets/images/documents/Event_the%20narrative_interpretation_2015_by%20page.pdf
13. Усна історія російсько-української війни (2014-2015 роки) / за ред. В. Мороко. – Випуск 1. – Київ, 2015. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua/publication/usna-istoriya-rosiisko-ukrainskoi-viini-2014-2015>
14. Усна історія російсько-української війни (2014-2016 роки) / ред. Г. Васильчука та В. Мороко. – Вип. 2. – Київ, 2016. Електронний ресурс. Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Zbirka/Usna_istoriia_rosiisko-ukrainskoi_viiny_2014-2016_roky_Vypusk_2/
15. Ханенко-Фрізен Н. У пошуках нового суб'єкта історії: проект "Усна історія деколективізації в Україні 1990-х рр. – селянський досвід"[Електронний ресурс] / Н. Ханенко-Фрізен // Український історичний журнал. - 2010. - № 5. - С. 179-190. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2010_5_13

16. Інформаційні електронні ресурси

- . Інтернет ресурси наукової бібліотеки університету
  - <http://www.lvivcenter.org/uk/ust/about/> - "М(ої) Розповіді: Усна історія і міські досвіди" - архів інтерв'ю та розмов, зібраних в рамках різних проектів реалізованих у Центрі міської історії (м. Львів)
  - <http://oralhistory.com.ua/> - сайт Української асоціації усної історії
  - <http://oralhistory.com.ua/resursi/r-uai/> - Доступ до сайтів національних асоціацій усної історії:
  - <http://www.memory.gov.ua/page/maidan-usna-istoriya> - «Майдан: усна історія» (проект Українського інституту національної пам'яті)
  - <http://oralhistory.org.ua/> - «Розпад Радянського Союзу. Усна історія незалежної України - 1988-1991» (Колекція інтерв'ю).
  - <http://oralhistory.ru> – Збірка інтерв'ю про науку, культуру і повсякдення ХХ століття.